

kapunk összefoglalást Bathó Edit néprajzos munkájából.

A história rovat utolsó tanulmánya egy 1996-os évfordulóhoz, Jászboldogháza önálló községgé alakulásának 50. évfordulójához kötődik.

A Jelen és jövő rovat a közelmúlt fontosabb eseményeiről tudósít (képet kapunk a régió telefonhelyzetéről, a jászfényszaru Bedekovich Lőrinc Népfőiskola munkájáról), interjút közöl Holló János vegyészprofesszorral, Szekeres Imre képviselővel, Nagy Orsolya jogász pedig az utolsó tíz év házassági bontóperreit vizsgálja, és az ebből adódó jogi problémákat elemzi.

Az Örökségünkben olyan írásokat ad közre az évkönyv, mely a múltat idéző eseményekről számol be visszaemlékezések, önéletrészek, rövid történeti áttekintések formájában (Jászsági polgárasszonyok vallomásai nevelésről, házasságról, közéletéről a 20-as, 30-as évekről; jászjákóhalmi zárandokutakról a Szentkúthoz).

A Kitekintés rész ablak a „nagyvilágra”, melyben a Jászság külföldi kapcsolatairól, a külföldieknek az adott régióhoz fűződő viszonyáról, kötődéseiről ad információkat.

A kötetet egy eseménynaptár zárja, amely a Jászság településeinek elmúlt évi krónikája.

Az évkönyv jól szerkesztett és válogatott anyagot tár az olvasók elé, csak azt kívánhatjuk, hogy folytatódjon ez az értékes munka, ne szakadjon meg, hanem újabb és újabb kötetekkel gazdagodjon a Jászsági Évkönyv sorozat.

A kiadvány a jászberényi Tanítóképző Főiskolán kapható.

Pató Mária

Honismereti Téka, 1. Szolnok, 1996

A téka a hagyományos parasztszoba egyik jellegzetes kisbútora volt. Jellemzően a szoba reprezentatív részében, a főfalon, a szentsarok fölött kapott helyet ez a kis polcos tároló, amelyben a család féltve őrzött kincseit, például az imakönyvet vagy az orvosságokat tartották. Kincseket, a múlt, a hagyományos parasztlelet emlékeit hivatott megőrizni a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Honismereti Egyesület most elindított sorozata, a Honismereti Téka is, amelynek első kötetét tarthatjuk

kezünkben. Szerzői néprajzi gyűjtők, akiknek tollát mindenek előtt a szülőföld iránti szeretet vezette visszaemlékezéseik, kutatásaik leírásakor.

A kötet összesen 18 néprajzi munkát tartalmaz, melyeknek egyik része — némely szerzőnél szépirodalmi színvonalú — visszaemlékezés, memoár, s a műfajból következően személyes hangvételű, de természetesen valamennyi igen gazdag tárháza a néprajzi vonatkozásoknak is. A munkák másik fele egy-egy kisebb néprajzi résztema tanulmány-szerű feldolgozása. Ugy tematikában, mind földrajzilag igen változatos és kiterjedt a válogatás: olvashatunk dolgozatot a tiszazugi tejfeldolgozásról, a fegyvereki babonákról, a mezőtúri temetkezési szokásokról, a mester-szállási népi orvoslásról.

Több dolgozat témájában szerepel a jászsági tanyavilág. Így például Rusvay Lajos részletesen bemutatja az egykori tanya-típusokat, s a tanyai gazdálkodás éves rendjét, ritmusát. Ugyancsak a tanyai élethez kapcsolódik a Jászárokszállási Ifjúsági Honismereti Szakkör dolgozata is, amelyben a tanyák jellegzetes cselédeiről, a bojtárokról, béresekről olvashatunk. Amikor az imént említettem, hogy a visszaemlékezések között szépirodalmi színvonalú munkákat is találunk, mindenek előtt Ördög Emánuel írására gondoltam. A harmincas évek jászárokszállási tanyavilágának cselédét mutatja saját gyermekkorán keresztül, lenyűgöző stílusban. Igazán sajnáltam, hogy csupán egy részlet kapott helyet ebben a kötetben Ördög Emánuel munkájából, s nagyon várom a folytatást. Ugyanis a szerző azt és úgy tudja, amit a hivatásos írók közül is kevesen: az egyéni sorsból típust alkotni. A gyermekkori, fiatalkori élmények ihlették Gócza Mária, Gócza Kálmán és Józsa Istváné írásait is, melyekben számos, a hagyományos népelethez vonatkozó utalást, leírást találunk.

A jászárokszállási ház paraszti világát tárja elénk Faragó Jánosné munkája, amely nem csupán népi építészeti leírás, hanem a házban folyó életet is bemutatja.

A tiszazugi tejfeldolgozás náprajzi kutatására és bemutatására vállalkozott Csetényi Mihályné. Összefoglalása alapján átfogó képet kaphatunk a témáról. Hasonlóképpen a Körtelki Általános Iskola honismereti szakkörének dolgozatából is, amely a falu kenderművelését, a népi textíliák előállítását vizsgálja.

A továbbiakban a néprajz számos területe

téről olvashatunk dolgozatokat: Kiss Mónika a jászárokszállási vásárokról és vásároló szokásokról számol be, dr. Ötvös László kunmadarasi népi imádságokat, verseket közöl. Baranyai Gézánéól tiszzaörsi szólásokat olvashatunk a kötetben. A népi hitvilághoz két munka kapcsolódik: Kézsmárki Zoltán Fegyvernekről, a Velemi Endre Mgtsz helyismereti csoportja pedig Jászapátiból nyújt idekapcsolódó adatokat. Utóbbi munkában a jászapáti népi játékokról is olvashatunk, akárcsak Molnár István írásában, amely két jellegzetes jászszági közös szórakozási alkalmat, a bandázást és a pendzsomot mutatja be.

A népszokások témaköréből két munkát tartalmaz a Honismereti Téka első kötete. Kiss Imréné Mikes Éva mezőtúri halotti szoká-

sokkal, Mohácsi Lászlóné pedig a tiszasasi és csépai téli jeles napi szokásokkal foglalkozik.

A könyv utolsó írásában Gergulics Péter gyűjtéséből a mesterszállási népi orvoslás gyógymódjairól olvashatunk.

Érdeklődve várjuk a Honismereti Téka újabb köteteit. Úgy látom, hogy napjainkban, amikor alattomosan „csattognak a gyökérintő fejszék”, az ilyen és hasonló kötetek jelentősége nem csupán a néprajzi forrásértékükben rejlik, hanem — ami talán ennél is fontosabb — a szülőföld megismerésére és ezzel együtt szeretetére is tanítanak minket.

A kötet a szolnoki Damjanich János Múzeumban kapható.

Varró Ágnes

HÍREK

Február elejétől újra látogatható a felújított Jász Múzeum. A 12.000 kötetes könyvtárnak 80%-a egy helyre kerülhetett, külön helyiséget alakítottak ki a videó- és a mikrofilmek megtekintésére. Az olvasóteremben pedig tudományos tanácskozásokat is rendezhetnek ezentúl. Az új cél az állandó kiállítás korszerűsítése, melyre az év második felében kerül majd sor.

*

Országos jelentőségű esemény történet a természetvédelem terén februárban: megalakult a Körös-Maros Nemzeti Park. A régió a valamikori Nagy-Sárrét területére esik, és egyes részein még most is az élővilág létezik. Elsődleges cél — mondta Tirják László igazgató —, hogy megőrizzük az egész Körös-vidéknél a holtágak, artéri kaszálók, rétek és erdők világát, s ezeket a növény- és állattársulásokat rekonstruálni tudjuk az utókor számára.

KÖTETÜNK SZERZŐI

Barabás Imre, geológus, főmunkatárs (KÖTI-VIZIG, Szolnok, Tel.: 56/423-422)

Buschmann Ferenc, múzeumi munkatárs (Jász Múzeum, Jászberény, Táncsics u. 5.; Tel.: 57/412-753)

Dr. Csabai Csaba, megyei sportfőorvos (Sportorvosi Intézet, Szolnok, Tiszaliget; Tel.: 56/343-510)

Egri Mária, művészettörténész, a Vasarely Múzeum igazgatója (1033 Budapest, Szentlélek tér, Zichy kastély; Tel.: 1887-551)

Dr. Gelléri Dezső, kandidátus, kardiológus főorvos (Szolnok, Tüdőkórház, Városmajor út 32.; Tel.: 56/425-828)

Dr. Pethő László, kandidátus, főiskolai tanár (Jászberényi Tanítóképző Főiskola Jászberény, Rákóczi út 53.; 57/412-155)

Pató Mária, könyvtáros (Damjanich János Múzeum 5000 Szolnok, Kossuth tér 4.; Tel.: 56/421-602)

Dr. Botka János, a hadtudományok kandidátusa, Csépa polgármestere (Polgármesteri Hivatal, 5475 Csépa, Rákóczi út 24.; Tel.: 56/323-001)

Polgár Zoltán, régész (Damjanich János Múzeum 5000 Szolnok, Kossuth tér 4.; Tel.: 56/421-602)

Dr. Szabó István, történész (Damjanich János Múzeum, 5000 Szolnok, Kossuth tér 4.; Tel.: 56/421-602)

Pár Nándor, építész (Axis Kft, Szolnok, Templom u. 1.; Tel.: 56/421-018)

Szűcs Róbert, néprajz szakos egyetemi hallgató, KLTE Debrecen, Néprajzi Intézet, Tel.: 52/316-666

Dr. Varró Ágnes, néprajzkutató (Szent István Király Múzeum, 8000 Székesfehérvár, Fő u 6.; Tel.: 22/315-583)